ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER της 4ης Οκτωβρίου 1979 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Η υπό κρίση υπόθεση παραπέμφθηκε στο Δικαστήριο με αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του Cour de cassation της Γαλλίας.

Η αναιρεσείουσα σ' αυτό το δικαστήριο τελευταίου βαθμού είναι εταιρία, υπό την επωνυμία Greenwich Film Production, η οποία, παρά την επωνυμία της, είναι γαλλική εταιρία με έδρα το Παρίσι. Όπως δείχνει η επωνυμία της, η δραστηριότητά της συνίσταται στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών. Θα την ονομάζω «Greenwich».

Υπάρχουν δύο αναιρεσίβλητοι.

Πρώτη αναιρεσίβλητη είναι η Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique, ή «SACEM», που είναι η αντίστοιχη γαλλική εταιρία της βελγικής «SABAM», της γερμανικής «GEMA» και της αγγλικής «Performing Right Society». Η SACEM έχει επίσης την έδρα της στο Παρίσι.

Η δεύτερη αναιρεσίβλητη είναι η Société des éditions Labrador, εκδότρια μουσικής η οποία ασκεί επίσης τις δραστηριότητές της στο Παρίσι. Θα την αποκαλώ «Labrador». Η Labrador συνδέεται στενά με επιχείρηση, υπό την επωνυμία «Les éditions Francis Dreyfus», επίσης εκδότρια μουσικής στο Παρίσι την οποίαν θα αποκαλώ «Dreyfus».

Παρόλον ότι το υποβληθέν στο Δικαστήριο από το Cour de cassation ερώτημα έχει διατυπωθεί με γενικούς όρους, έχει περιορισμένο περιεχόμενο. Το Cour de cassation ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί «επί της εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης της Ρώμης, όσον αφορά την εκτέλεση σε τρίτες χώρες συμβάσεων που έχουν συναφθεί στο έδαφος των κρατών μελών από συμβαλλόμενα μέρη υπαγόμενα σ' αυτά».

Για να γίνει αντιληπτό το πλαίσιο, εντός του οποίου τίθεται το εν λόγω ερώτημα, καθώς και οι λόγοι για τους οποίους η SACEM και η Επιτροπή ζήτησαν αμφότερες με επιμονή, κατά τη διάρκεια της προφορικής συζητήσεως, από το Δικαστήριο να απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα με περίσκεψη, παρίσταται ανάγκη να εξεταστούν με κάποια ακρίβεια τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως και το ιστορικό της διαφοράς που οδήγησε στην υποβολή του προδικαστικού ερωτήματος.

Η υπόθεση αφορά κυρίως δικαιώματα σχετικά με τη χρήση των δικαιωμάτων του δη-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

μιουργού επί συνθέσεως μουσικής που έγινε για δύο κινηματογραφικές ταινίες, παραχθείσες από τη Greenwich, την ταινία «Adieu l'ami» και την ταινία «Le passager de la pluie». Ο συνθέτης της μουσικής της κινηματογραφικής ταινίας «Adieu l'ami» ήταν ο François de Roubaix, για δε την ταινία «Le passager de la pluie» ήταν ο Francis Lai. Ελέχθη ότι πρόκειται περί δύο γάλλων συνθετών αναγνωρισμένου ταλέντου και ότι μάλιστα ο Lai είναι ο συνθέτης της πολύ διάσημης μουσικής της ταινίας «Un homme et une femme».

Ο Lai προσχώρησε στη SACEM το 1954, ο δε de Roubaix το 1961. Κατόπιν αυτής της προσχωρήσεως, ο καθένας απ' αυτούς συνεισέφερε στη SACEM ορισμένα αγαθά κατά την ακόλουθη διατύπωση:

«... συνεισφέρω στη SACEM, για ολόκληρη την υφήλιο, το αποκλειστικό δικαίωμα, που μου παρέχουν τόσο ο γαλλικός νόμος όσον και οι αλλοδαποί νόμοι περί φιλολογικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας, να επιτρέπει ή να απαγορεύει, στο πλαίσιο και στα όρια του εταιρικού της σκοπού, όπως ορίζεται από το άρθρο 4 του καταστατικού της εταιρίας, τη δημόσια εκτέλεση ή αναπαραγωγή όλων των έργων μου, παρόντων και μελλοντικών, οποιαδήποτε κι αν είναι η φύση ή η πηγή της δημόσιας ακρόασης ή προβολής (ιδίως άμεση ερμηνεία, εγγραφές, ραδιομετάδοση, τηλοψία, κινηματογραφικές ταινίες, κ.λπ.).

Η SACEM θα απολαύει, επίσης, όλων των προνομίων, οποιαδήποτε κι αν είναι η φύση ή η πηγή τους, που αναγνωρίζονται στο εν λόγω δικαίωμα.»

Η συνεισφορά του Lai πραγματοποιήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 1958, ενώ εκείνη του de Roubaix στις 9 Ιανουαρίου 1962. Επομένως, και στις δύο περιπτώσεις, πραγματοποιήθηκαν μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης ΕΟΚ.

(Βλέπε τα παραρτήματα 1 και 2 του υπομνήματος της Greenwich και τα παραρτήματα 6 και 7 του υπομνήματος της SACEM.)

Αποδεικνύεται ότι το καταστατικό και οι κανονισμοί της SACEM επέβαλαν τότε τόσο ευρεία συνεισφορά των δικαιωμάτων των μελών στην εταιρία, υπό την επιφύλαξη, αναφέρει η Επιτροπή, ότι το καταστατικό όριζε ήδη έκτοτε — και εξακολουθεί να ορίζει — ότι:

«... τα μέλη της εταιρίας έχουν την ευχέρεια να διατηρήσουν το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή των έργων τους στις ταινίες που προορίζονται να προβληθούν σε κινηματογραφικές αίθουσες και για τις οποίες αυτά τα έργα γράφτηκαν ειδικά».

Με σύμβαση της 25ης Ιουνίου 1968, ο de Roubaix εκχώρησε στη Dreyfus, για ολόκληρη την υφήλιο, τα δικαιώματα δημιουργού που κατείχε επί της μουσικής της ταινίας «Adieu l'ami». Την εκχώρηση, ωστόσο, συνόδευε ρητή επιφύλαξη των δικαιωμάτων που είχαν προηγουμένως παραχωρηθεί στη SACEM, της οποίας φαίνεται ότι η Dreyfus ήταν επίσης μέλος ως εκδότρια μουσικής. Η σύμβαση προέβλεπε την καταβολή δικαιωμάτων οφειλόμενων από τη Dreyfus στο de Roubaix, αλλά όχι για όλες τις μορφές χρησιμοποιήσεως των δικαιωμάτων του δημιουργού. Φαίνεται, ειδικότερα, ότι η σύμβαση απέκλειε κάθε υποχρέωση της Dreyfus προς καταβολή δικαιωμάτων στο de Roubaix για τη χρησιμοποίηση της μουσι-

κής του σε ταινία όταν αυτή η χρησιμοποίηση παρέχει δικαίωμα εισπράξεως δικαιωμάτων υπέρ του δημιουργού. Είναι δυνατό μια τέτοια ρήτρα να απέβλεπε στο να αποκλείσει την υποχρέωση της Dreyfus να καταβάλλει δικαιώματα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο de Roubaix θα αμειβόταν από τη SACEM (αντίγραφο της συμβάσεως προσαρτάται στο υπόμνημα της SACEM υπό τον αριθμό 12).

Στις 12 Ιουλίου 1968, δηλαδή περίπου μια βδομάδα αργότερα, συνήφθη η σύμβαση μεταξύ Greenwich (που αναφερόταν στη σύμβαση ως «ο παραγωγός») και Labrador (αναφερόμενης ως «ο εκδότης»). Επρόκειτο περί περίεργης σύμβασης από πολλές απόψεις. Μεταξύ άλλων ιδιαιτεροτήτων, η SACEM ουδαμώς αναφερόταν σ' αυτή τη σύμβαση. Τα ουσιώδη στοιχεία αυτής της συμβάσεως αναφέρονται στις ακόλουθες ρήτρες:

«3) Ο παραγωγός θα απολαύει του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής και αναδημοσιεύσεως του μουσικού έργου που έχει συνθέσει ο François de Roubaix για την ταινία «Adieu l'ami», προς το σκοπό της κινηματογραφικής, τηλεοπτικής ή με κάθε οπτικοακουστικό μέσο, γνωστό ή άγνωστο μέχρι σήμερα, εκμετάλλευσής του και αυτό για όλη την υφήλιο και για τη χρονική περίοδο που θα διαρκέσει η έννομη προστασία η οποία συνδέεται με το δικαίωμα αυτό δυνάμει των ισχυουσών τόσο στη Γαλλία όσο και στο εξωτερικό νομοθεσιών (sic).

4) Ο εκδότης θα επιφορτιστεί με την έκδοση του μουσικού έργου με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο, εκτός από τις μεθόδους που αναφέρονται προηγουμένως στο άρθρο 3. Αν χρησιμοποιήσει, για τις εκδόσεις, τρίτα πρόσωπα, πρέπει να ενημερώσει τον παραγωγό επί των όρων υπό τους οποίους θα συνομολογήσει.

5) Ο εκδότης εγγυάται ότι τα δικαιώματα δημιουργού του François de Roubaix δεν έχουν αποτελέσει το αντικείμενο άλλης εκχωρήσεως. Εγγυάται επίσης υπέρ του παραγωγού την ανενόχλητη άσκηση του εκχωρούμενου δικαιώματος και αναλαμβάνει την υποχρέωση τηρήσεως αυτού του δικαιώματος και υπερασπίσεώς του κατά οποιασδήποτε προσβολής αυτού.»

(Αντίγραφο της συμβάσεως προσαρτάται στο υπόμνημα της Greenwich υπό τον αριθμό 3 και στο υπόμνημα της SACEM υπό τον αριθμό 4.)

Παρόμοιες συμβάσεις συνήφθησαν, αντιστοίχως στις 4 Νοεμβρίου 1969 και στις 5 Φεβρουαρίου 1970, μεταξύ Lai και Dreyfus, αφενός, και Greenwich και Labrador, αφετέρου, όσον αφορά τη μουσική της ταινίας «Le passager de la pluie» (βλέπε παράρτημα 4 του υπομνήματος της Greenwich και παραρτήματα 5 και 13 του υπομνήματος της SACEM).

Η SACEM προβαίνει στην είσπραξη των δικαιωμάτων, των σχετικών με το δικαίωμα του δημιουργού σε θέματα μουσικής ταινιών κατά δύο διαφορετικές μεθόδους. Σε πολλές χώρες, αποκαλούμενες «χώρες προβλεπόμενες στο καταστατικό», τα εισπράττει απευθείας από τους εκμεταλλευόμενους κινηματογραφικές αίθουσες. Όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας είναι «χώρες προβλεπόμενες από το καταστατικό». Όσον αφορά τις άλλες χώρες, αποκαλούμενες «χώρες μη προβλεπόμενες από το καταστατικό», η SACEM ζητεί από τον παραγωγό κάθε ταινίας 3% των ποσών που έλαβε για την εκχώρηση ή την μίσθωση της ταινίας προς προβολή της σ' αυτές τις χώρες. Ορισμένοι γάλλοι παραγωγοί είναι συμβαλλόμενα μέρη σε συμφωνία μεταξύ της επαγγελματικής τους ενώσεως — της «Chambre

syndicale des producteurs et exportateurs de films français» — και της SACEM, κατά την οποία το αιτούμενο ποσοστό μειώνεται σε 2,5%, αλλά η Greenwich δεν περιλαμβάνεται μεταξύ αυτών των παραγωγών (αντίγραφο αυτής της συμφωνίας προσαρτάται στο υπόμνημα της SACEM υπό τον αριθμό 1).

Στις 25 Οκτωβρίου 1971, η SACEM, δεδομένου ότι δεν είχε επιτύχει καμιά αμοιβή από την Greenwich επί της εκχωρήσεως των ταινιών «Adieu l'ami» και «Le passager de la pluie», προς το σκοπό εκμεταλλεύσεώς τους σε πολλές χώρες «μη προβλεπόμενες στο καταστατικό», ενήγαγε τη Greenwich ενώπιον του tribunal de grande instance του Παρισιού, ζητώντας την καταβολή ποσού ίσου προς 3% του προϊόντος αυτών των πωλήσεων. Με πρωτοβουλία της Greenwich, η Labrador κλήθηκε σε αναγκαστική παρέμβαση σ' αυτή τη διαδικασία. Με απόφαση της 21ης Απριλίου 1974, το tribunal δέχθηκε την αγωγή της SACEM κατά Greenwich και δέχθηκε εν μέρει την αναγκαστική παρέμβαση της Greenwich κατά Labrador (παράρτημα 2 του υπομνήματος της SACEM).

Κανένα θέμα κοινοτικού δικαίου δεν ηγέρθη ενώπιον του tribunal.

Η Greenwich άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτού του tribunal ενώπιον του Cour d'appel του Παρισιού.

Το 1970, η Επιτροπή είχε κινήσει κατά της GEMA, της SABAM και της SACEM, διαδικασία βάσει του άρθρου 86 της Συνθήκης και του άρθρου 3 του κανονισμού 17. Όσον αφορά τη GEMA, η διαδικασία κατέληξε σε απόφαση της Επιτροπής της 2ας Ιουνίου 1971, η οποία τροποποιήθηκε με νέα απόφαση της 6ης Ιουλίου 1972, απαιτώντας από τη GEMA την τροποποίηση του καταστατικού της επί πολλών σημείων (OJ L 134 της 20.6.1971, σ. 15, και OJ L 166 της 24.7.1972, σ. 22). Η SABAM και η SACEM προέβησαν εκουσίως στην τροποποίηση του καταστατικού τους για να συμμορφωθούν προς τις απαιτήσεις της Επιτροπής. Αποδεικνύεται ότι η SACEM ενήργησε σε στάδια, πραγματοποιώντας τις τελευταίες τροποποιήσεις στις 11 Ιουνίου 1974.

Οι τροποποιήσεις που η Επιτροπή απαίτησε από τη SACEM είχαν ως κύριους στόχους:

α) να εξαλειφθεί από το καταστατικό της κάθε διάκριση έναντι των υπηκόων άλλων κρατών μελών·

β) να επιτραπεί στους προσχωρούντες στη SACEM να μη συνεισφέρουν παρά τμήμα των δικαιωμάτων τους: η Επιτροπή έκρινε ότι ένας δημιουργός ή συνθέτης έπρεπε να είναι ελεύθερος να αναθέτει τη διαχείριση των διαφόρων κατηγοριών των δικαιωμάτων του, σε διαφορετικές χώρες, σε διαφορετικές εταιρίες δικαιωμάτων του δημιουργού·

γ) να μειωθεί η διάρκεια της περιόδου για την οποία ο προσχωρών δεσμευόταν έναντι της SACEM.

Το βάσιμο των αντιλήψεων της Επιτροπής επιβεβαιώθηκε σε σημαντικό βαθμό με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 127/73, BRT κατά SABAM, ECR. 1974, σ. 313.

Εμπνεόμενη προφανώς από τις αποφάσεις της Επιτροπής στην υπόθεση GEMA και από την απόφαση του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως BRT κατά SABAM, η Greenwich προέβαλε νέο ισχυρισμό ενώπιον του Cour

d'appel. Ισχυρίσθηκε ότι οι συνεισφορές του Lai και του de Roubaix υπέρ της SACEM, επί των οποίων η τελευταία στήριζε το αίτημά της, ήσαν άκυρες βάσει του άρθρου 86. Η Greenwich ισχυριζόταν ότι, κατά το χρονικό σημείο πραγματοποιήσεως αυτών των συνεισφορών, η SACEM ήταν επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, τη Γαλλία· απαιτώντας από τους προσχωρούντες σ' αυτήν να συνεισφέρουν το σύνολο των δικαιωμάτων τους για όλη την υφήλιο και για παρατεταμένη περίοδο, η SACEM είχε εκμεταλλευτεί καταχρηστικώς τη δεσπόζουσα θέση της· αυτή η κατάχρηση επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, διότι καθιστούσε δυσχερέστερη, για τους προσχωρούντες στη SACEM, τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών εταιριών δικαιωμάτων του δημιουργού σε άλλα κράτη μέλη.

Η Greenwich ισχυρίστηκε επίσης ότι, για τους ίδιους λόγους, οι δραστηριότητες της SACEM έπρεπε να θεωρηθούν ως αντίθετες προς τη γαλλική νομοθεσία περί προστασίας του ανταγωνισμού, ήτοι προς το άρθρο 59 α της ordonnance 45-1483 της 30ής Ιουνίου 1945 (άρθρο προστεθέν με το décret 53-704 της 9.8.1953) στη μεταγενεστέρως τροποποιηθείσα έκδοσή του.

(Βλέπε το παράρτημα 5 στο υπόμνημα της Greenwich.)

Στις 7 Μαΐου 1976, το Cour d'appel εξέδωσε απόφαση που επικύρωνε την απόφαση του tribunal. Εξετάζοντας τον ερειδόμενο στο άρθρο 86 ισχυρισμό της Greenwich, το Cour d'appel δέχθηκε κατ' αρχάς ότι, αν θα έπρεπε να τον κρίνει, θα τον απέρριπτε για τους ίδιους λόγους που είχε απορρίψει το ερειδόμενο στο άρθρο 59 α της ordonnance της 30ής Ιουνίου 1945 επιχείρημα της Greenwich. Οι λόγοι αυτοί ήταν ότι, η υποστηριζόμενη από την Greenwich άποψη κατέληγε σε απλή γενική δήλωση ότι η SACEM, απαιτώντας για όλη την υφήλιο και για μεγάλη διάρκεια τη συνεισφορά των δικαιωμάτων όλων των κατηγοριών είχε εκμεταλλευτεί καταχρηστικώς τη δεσπόζουσα θέση της, τίποτε, όμως, δεν απεδείκνυε ούτε επέτρεπε τη σκέψη ότι οι δραστηριότητες της SACEM είχαν (ή έσχον) ως αντικείμενο ή μπορούσαν να έχουν (ή έσχον) ως αποτέλεσμα την παρεμβολή εμποδίων στην κανονική λειτουργία της αγοράς ούτε, συνεπώς, τα διέκρινε (ή τα είχε διακρίνει) καταχρηστικός χαρακτήρας. Το Cour d'appel ανέφερε, ωστόσο, περαιτέρω, κηρύττοντας απαράδεκτο τον ερειδόμενο στο άρθρο 86 ισχυρισμό με την αιτιολογία ότι η διαφορά αφορούσε γαλλικές εταιρίες και τις χρηματικές συνέπειες συμβάσεων που έπρεπε να εκτελεστούν εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας· δεν είχε αποδειχθεί ούτε υποστηριχθεί ότι αυτή η συμβατική κατάσταση ήταν ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών· και ότι η ακυρότητα των εν λόγω εισφορών έναντι του κοινοτικού δικαίου ήταν άσχετη προς διαφορά που δεν αφορούσε από καμιά άποψη την Κοινότητα (αντίγραφο της αποφάσεως προσαρτάται στο υπόμνημα της SACEM υπό τον αριθμό 3).

Κατ' αυτής της αποφάσεως η Greenwich άσκησε αναίρεση.

Το ερώτημα που υποβάλλεται από το Cour de cassation περιορίζεται, όπως ενθυμούμεθα, στην εφαρμογή του άρθρου 86 «όσον αφορά την εκτέλεση σε τρίτες χώρες συμβάσεων συναφθεισών στο έδαφος κρατών μελών από συμβαλλόμενα μέρη υπαγόμενα σ' αυτά». Το περιορισμένο περιεχόμενό του μπορεί να αποτελεί συνέπεια περιορισμένου χαρακτήρα της αιτιολογίας επί της οποίας το Cour d'appel στήριξε την απόφασή του, καθώς και του περιορισμένου χαρακτήρα των ιδίων αρμοδιοτήτων του Cour de cassation. Εν πάση περιπτώσει, όπως ανέφερα στην αρχή, ο περιορισμένος χαρακτήρας του ερωτήματος αποτελεί λόγο

ανησυχίας τόσο για τη SACEM όσο και για την Επιτροπή.

Η SACEM προσπάθησε να τονίσει κατά την προφορική ανάπτυξη ότι, κανένα γαλλικό δικαστήριο δεν διαπίστωσε ποτέ ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 86. Ποτέ δεν κρίθηκε ότι η SACEM ήταν «επιχείρηση» κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου· ποτέ δεν αποδείχθηκε ότι κατείχε, κατά την κρίσιμη εποχή, δεσπόζουσα θέση σε οποιοδήποτε τμήμα της κοινής αγοράς· ποτέ δεν έγινε δεκτή κατάχρηση αυτής της θέσεως εκ μέρους της· και, εννοείται, ποτέ δεν αποδείχθηκε ότι μια τέτοια κατάχρηση μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Η ανησυχία που εξέφρασε ο εκπρόσωπος της SACEM ήταν, μήπως απόφαση του Δικαστηρίου που θα δεχόταν στην ουσία ότι το Cour d'appel κακώς ερμήνευσε την αναφορά στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών που περιλαμβάνει το άρθρο 86, μπορούσε να εννοηθεί από τα γαλλικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων θα επανερχόταν η υπόθεση, ότι σιωπηρώς περιλαμβάνει ότι συντρέχουν όλες οι άλλες προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 86. Νομίζω ότι, για να εφησυχάσει η SACEM, αρκεί το Δικαστήριο να επισημάνει σαφώς ότι τίποτε τέτοιο δεν υπονοείται.

Η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι το Δικαστήριο πρέπει, για να θεραπεύσει τον περιορισμένο χαρακτήρα του ερωτήματος του Cour de cassation, να αποφανθεί επί σημείων που δεν θίγει το εν λόγω ερώτημα.

Η Επιτροπή τόνισε (όπως άλλωστε το έπραξε και ο εκπρόσωπος της SACEM) ότι, είναι αδύνατον να γίνει αντιληπτό αν μια ιδιαίτερη κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πριν αποδειχθεί προηγουμένως σε τι συνίσταται αυτή η κατάχρηση. Κατά την Επιτροπή, το Δικαστήριο πρέπει, επομένως, να παράσχει στο γαλλικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου θα παραπεμφθεί η υπόθεση αν το Cour de cassation αναιρέσει την απόφαση του Cour d'appel του Παρισιού, κατευθυντήριες γραμμές για να το κατευθύνει κατά την εκτίμηση αυτού του προδικαστικού ερωτήματος. Η Επιτροπή πρόσθεσε ότι, κατά την γνώμη της, δεν υπήρξε εκ μέρους της SACEM καμία κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της, διότι το καταστατικό της περιλαμβάνει διάταξη, επιτρέπουσα στους προσχωρούντες να διατηρήσουν τα δικαιώματά τους, όσον αφορά την αναπαραγωγή του έργου τους στο πλαίσιο της δημόσιας εκμετάλλευσης κινηματογραφικών ταινιών, για τις οποίες το εν λόγω έργο είχε ειδικά γραφεί. Η ύπαρξη αυτής της διατάξεως σημαίνει, κατά την Επιτροπή, ότι ο Lai και ο de Roubaix συνεισέφεραν στη SACEM τα στην προκειμένη περίπτωση δικαιώματά τους, όχι γιατί ήσαν υποχρεωμένοι να το πράξουν ως προϋπόθεση της προσχωρήσεώς τους στη SACEM, αλλά διότι ελευθέρως επέλεξαν να το πράξουν.

Νομίζω, ωστόσο, ότι η απόφαση του Δικαστηρίου θα έπρεπε να περιοριστεί στο ερώτημα που του υποβλήθηκε από το Cour de cassation. Συμφωνώ, εννοείται, με τη γνώμη της Επιτροπής, κατά την οποία το Δικαστήριο ποτέ δεν θεώρησε ότι δεσμεύεται αυστηρά από τη διατύπωση των ερωτημάτων που του υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια. Εντούτοις, οσάκις το Δικαστήριο απομακρύνθηκε από τη διατύπωση αυτή επρόκειτο, νομίζω, περί περιπτώσεως στην οποία θεωρούσε ότι η εν λόγω διατύπωση ήταν ακατάλληλη από ορισμένη άποψη, για παράδειγμα διότι έθετε ζήτημα πραγματικών περιστατικών ή ερωτημάτων συνδεδεμένων με το εθνικό δίκαιο, ή διότι έθετε ζήτημα ερμηνείας διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, η οποία προδήλως δεν είχε εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά που είχε δεχθεί το εθνικό δικαστήριο, ή ακόμα, αντιθέτως, διότι το ερώτημα δεν αναφερόταν σε διάταξη του κοινοτικού δικαίου, η οποία προδήλως είχε εφαρμογή επί των εν λόγω

πραγματικών περιστατικών. Αυτό που το Δικαστήριο δεν μπορεί να πράξει, είναι να απομακρυνθεί τελείως από το πλαίσιο του ερωτήματος ή των ερωτημάτων που του υποβάλλονται από το εθνικό δικαστήριο. Το άρθρο 177 της Συνθήκης δεν απονέμει στο Δικαστήριο την αρμοδιότητα να αποφαίνεται επί θεμάτων που δεν του έχουν υποβληθεί. Στην περίπτωση που το Cour de cassation αναιρέσει την απόφαση του Cour d'appel και την παραπέμψει ενώπιον άλλου γαλλικού δικαστηρίου, περίπτωση την οποία αντιμετωπίζει η Επιτροπή, τότε το τελευταίο θα έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει στο Δικαστήριο οποιοδήποτε ερώτημα κοινοτικού δικαίου που θα έκρινε σχετικό. Είναι δυνατό το Cour de cassation να είχε πολύ βάσιμους λόγους, σχετικούς με τους κανόνες του γαλλικού συστήματος ασκήσεως ενδίκων μέσων, για να περιορίσει, όπως το έπραξε, το περιεχόμενο του ερωτήματος που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο.

Η Επιτροπή και η Ιταλική Κυβέρνηση έθιξαν συγχρόνως ένα ζήτημα. Οι δυο αυτές παρεμβαίνουσες φαίνεται να σκέπτονται ότι, αυτό το ζήτημα εκφεύγει του πλαισίου του υποβληθέντος από το Cour de cassation ερωτήματος, και οι δύο όμως, δικαίως κατά τη γνώμη μου, το θεωρούν σημαντικό. Πρόκειται περί του ισχυρισμού ότι, ενδεχομένη παράβαση εκ μέρους της SACEM του άρθρου 86 της Συνθήκης δεν συνεπάγεται αναγκαστικά την ακυρότητα, εν όλω ή εν μέρει, των πραγματοποιηθεισών συνεισφορών υπέρ αυτής του Lai και του de Roubaix. Η Επιτροπή, καθώς και η Ιταλική Κυβέρνηση, τόνισαν ότι, το άρθρο 86 δεν περιέχει καμιά διάταξη ανάλογη προς τη διάταξη της παραγράφου 2, του άρθρου 85. Θα ήθελα να προσθέσω ότι, ακόμα και κατά το άρθρο 85, κάθε συναλλαγή ή έννομη σχέση που συνδέεται με μια συμφωνία, απόφαση ή εναρμονισμένη πρακτική, που απαγορεύονται από το εν λόγω άρθρο, δεν είναι αναγκαστικά άκυρη. Για παράδειγμα, σε περίπτωση συμπράξεως, έχουσας ως αντικείμενο τον καθορισμό των τιμών των πωλήσεων σε πελάτες που πραγματοποιούν μέλη της συμπράξεως δεν είναι άκυρες, ακόμα κι αν πραγματοποιήθηκαν σε τιμές που καθορίστηκαν παράνομα. Επίσης, σε περίπτωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, το ασυμβίβαστο προς το άρθρο 85 ορισμένων όρων της παραχωρήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν συνεπάγεται αναγκαστικά την ακυρότητα του διπλώματος στο σύνολό του — βλέπε Chemidus Wavin Ltd. κατά Société pour la transformation et l'exploration des resines industrielles, FSR 1977, σ. 181, υπόθεση στην οποία το Court of Appeal of England and Wales εφάρμοσε την απόφαση του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως 56/65, Société technique minière κατά Maschinenbau Ulm, ECR. 1966, σ. 337. Παράλληλα, στην περίπτωση καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσης, είναι αδιανόητο να θεωρηθεί ότι το άρθρο 86 ακυρώνει αδιακρίτως συμβάσεις επί ζημία των θυμάτων της καταχρήσεως ή τρίτων μερών. Δικαίως, κατά τη γνώμη μου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η λύση της προκειμένης περιπτώσεως ανευρίσκεται στην απόφαση του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως BRT κατά SABAM όταν αποφαίνεται ότι:

«Εναπόκειται στο δικαστή (εθνικό) να εκτιμήσει αν, και σε ποιο μέτρο, οι ενδεχομένως διαπιστωθείσες καταχρηστικές πρακτικές έχουν επίπτωση επί των συμφερόντων των δημιουργών ή τρίτων τους οποίους αφορούν, προκειμένου να συναγάγει τις συνέπειες περί του κύρους και των αποτελεσμάτων των ενδίκων συμβάσεων ή ορισμένων από τις ρήτρες τους.»

Δεδομένου ότι το ερώτημα του Cour de cassation αφορά την εκτέλεση συμβάσεων, θεωρώ ότι το Δικαστήριο δεν θα υπερβεί το περιεχόμενο του ερωτήματος, παρέχοντας παρόμοια ένδειξη στην προκειμένη περίπτωση.

Όσον αφορά την κύρια όψη του ερωτήματος του Cour de cassation, είναι σαφές, κατά τη γνώμη μου, ότι αφορά την αιτιολογία επί της οποίας το Cour d'appel στήριξε την απόφασή του. Στην ουσία, η βασική σκέψη του συλλογισμού του Cour d'appel φαίνεται να είναι ότι, λόγω του γεγονότος ότι η υπό κρίση διαφορά αφορούσε διαδίκους που όλοι ήσαν Γάλλοι και αφορούσε αποκλειστικά τις οικονομικές συνέπειες της πωλήσεως κινηματογραφικών ταινιών σε τρίτες χώρες, δεν αφορούσε κανένα άλλο κράτος μέλος και, επομένως, το κοινοτικό δίκαιο δεν είχε εφαρμογή· φαίνεται, ωστόσο, ότι το Cour d'appel θα μπορούσε να είχε καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα, αν είχε αποδειχθεί ότι η απορρέουσα από τις επίμαχες συμβάσεις κατάσταση ήταν δυνατό να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Με όλο τον οφειλόμενο στο Cour d'appel σεβασμό, φαίνεται ότι το εν λόγω δικαστήριο δεν αντελήφθη το πραγματικό πρόβλημα που θέτει αυτή η υπόθεση.

Το άρθρο 86 εφαρμόζεται οσάκις υφίσταται κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους επιχειρήσεως, στο εσωτερικό της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, στο μέτρο που η εν λόγω κατάχρηση μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Η επικαλούμενη στην υπό κρίση υπόθεση κατάχρηση συνίσταται στη χρησιμοποίηση από τη SACEM της (υποτιθέμενης) δεσπόζουσας θέσης της στη Γαλλία, για να επιβάλει στα μέλη της την υποχρέωση να μεταβιβάζουν στη SACEM το σύνολο των δικαιωμάτων τους του δημιουργού, για όλη την υφήλιο και για μακρά περίοδο. Προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι, μια τέτοια κατάχρηση μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, καθόσον παρεμβάλλει εμπόδια στην ελευθερία των δημιουργών και συνθετών που έχουν προσχωρήσει στη SACEM να απευθύνονται κατά βούληση σε εταιρίες δικαιωμάτων δημιουργού σε άλλα κράτη μέλη, για ορισμένες κατηγορίες των δικαιωμάτων τους ή για την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων τους σε ορισμένες χώρες. Όπως τονίστηκε με έμφαση, όχι μόνο για λογαριασμό της Greenwich, αλλά και της Επιτροπής, είναι απολύτως φανερό ότι, μια τέτοια κατάχρηση (αν έλαβε χώρα) θα μπορούσε να επηρεάσει κατ' αυτή την έννοια το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Αν αυτό συμβαίνει, δεν θα είχε σημασία για την προκειμένη περίπτωση το ότι, στην ειδική διαφορά, που αναφέρεται στα δικαιώματα προσχωρούντος στη SACEM, οι ενώπιον του Cour διάδικοι είναι όλοι Γάλλοι και το ότι το αντικείμενο της διαφοράς είναι η χρηματική αμοιβή που αφορά την εκμετάλλευση αυτών των δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες.

Η εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του δημιουργού ή του συνθέτη σε τρίτες χώρες είναι πράγμα το οποίο θα μπορούσε ο δημιουργός ή ο συνθέτης, όπως και την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του αυτών στο ίδιο το κράτος μέλος ή σε άλλο κράτος μέλος, να επιλέξει να εμπιστευθεί σε εταιρία δικαιωμάτων δημιουργού σε άλλο κράτος μέλος, αν είχε την ελευθερία. Η Επιτροπή έτσι ανέφερε ως παράδειγμα το γεγονός ότι, ένας δημιουργός ή συνθέτης Γάλλος θα μπορούσε να θεωρήσει ότι η αγγλική Performing Right Society βρίσκεται σε καλύτερη θέση από τη SACEM, για να διαχειριστεί την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του δημιουργού στις αγγλόφωνες χώρες.

Εν συμπεράσματι, νομίζω ότι, στο υποβληθέν από το Cour de cassation στο Δικαστήριο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

1) Όταν υφίσταται, εκ μέρους επιχειρήσεως, κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στο εσωτερικό της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, το άρθρο 86 της Συνθήκης μπορεί να εφαρμοστεί, όσον αφορά την εκτέλεση σε τρίτες χώρες συμβάσεων συναφθεισών στο έδαφος κράτους μέλους, από συμβαλλόμενα μέρη υπαγόμενα σ' αυτό το κράτος, όταν η κατάχρηση είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

2) Όταν το ζήτημα τίθεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, σ' αυτό εναπόκειται να εξακριβώσει αν, και σε ποιο βαθμό, ο παράνομος χαρακτήρας της κατάχρησης συνεπάγεται την ακυρότητα των συμβάσεων που συνδέονται μ' αυτήν ή τροποποιεί τα αποτελέσματά τους.